

Ethnic Diversity and Border Economic Development in MaeSai District, ChiangRai Province****

Preecha Upayokin*

Pallavat Prapatthong**

Pattra Chondamrongkul***

Abstract

There are 3 objectives of this research. Firstly, what are the roles of ethnicity influencing the economic growth in Mae Sai border, Chiang Rai Province. Secondly, what are the inter-connected network relations among ethnic minority groups. Finally, what are factors affecting social integration in the border areas. Qualitative and quantitative methods were used in this research.

Results revealed that at Mae Sai's border in Chiang Rai Province, there are several ethnic groups comprised of Tai Kern, Tai Yai, Tai Lue, and Yunnan-Chinese. The Yunan-Chinese has influenced economic growth in Mae Sai district more than other ethnic groups. All minority groups are intra- and interconnected in terms of socio-cultural activities, and among relatives and friends for their safety and security. The research found that the ethnic minority groups in Mae Sai can be integrated and assimilated not only within and among themselves but also with local Thai people. All ethnic minority groups in Mae Sai play a variety of roles in the border economic development.

Keywords: *ethnic, development, border economic*

*Corresponding: Preecha Upayokin, School of Liberal Arts Mae Fah Luang University, Maekhaotom Sub-District, Mueng District, Chiang Rai Province 57100. Email: p_upayokin@hotmail.com

**School of Liberal Arts Mae Fah Luang University, Maekhaotom Sub-District, Mueng District, Chiang Rai Province 57100. Email: papamungming@yahoo.com

***Faculty of Management Sciences Chiangrai Rajaphat University, Bandu Sub-District, Mueng District, Chiang Rai Province 57100. Email: p.pattra1985@gmail.com

****Received December 19, 2016; Accepted May 15, 2017

ความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**

ปรีชา อุปโยคิน*

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง**

ภัทรา ชลดำรงค์กุล***

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) กลุ่มชาติพันธุ์มีบทบาทอย่างไรที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย (2) เครือข่ายความสัมพันธ์ภายในระหว่างกันของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างไร (3) อะไรคือปัจจัย ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางสังคม ในพื้นที่ชายแดนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

ผลการศึกษา พบว่าพื้นที่ชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขิน ไทใหญ่ กลุ่มไทลื้อ และจีนยูนนาน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มจีนยูนนานมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ แม่สาย มากกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีเครือข่ายความสัมพันธ์ อย่างเหนียวแน่น ด้านกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม และต่างพึ่งพาอาศัยกันเสมือนญาติและเพื่อน อย่างมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยกลุ่มชาติพันธุ์มั่นใจว่าสามารถอยู่ร่วมกันแบบบูรณาการและผสมกลมกลืนได้ทั้งภายในกลุ่มชาติพันธุ์และกับคนไทยในท้องถิ่น ซึ่งทุกกลุ่มต่างมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่หลากหลายแตกต่างกัน

คำสำคัญ: กลุ่มชาติพันธุ์ การพัฒนา เศรษฐกิจชายแดน

*รับผิดชอบบทความ: ปรีชา อุปโยคิน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100 อีเมล p_upayokin@hotmail.com

**สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100 อีเมล papamungming@yahoo.com

***คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57100 อีเมล p.pattra1985@gmail.com

****ได้รับบทความ 19 ธันวาคม 2559; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 15 พฤษภาคม 2560

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของพื้นที่ชุมชนเมืองชายแดนอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมา ได้มีความสำคัญและเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาความเจริญที่เกิดขึ้นของตลาดการค้าชายแดนแม่สายมิได้เกิดจากคนไทยเจ้าของประเทศไทยเพียงกลุ่มเดียว แต่เกิดจากผลการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมกันของผู้คนต่างชาติ ต่างศาสนา หลากหลายชาติพันธุ์ที่อพยพเคลื่อนย้ายจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาตั้งถิ่นฐานและได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจในพื้นที่อำเภอแม่สาย

จากรายงานของศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Information Center) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประจำเดือนกันยายน 2557 ระบุว่ากิจการค้าชายแดนแม่สายได้เติบโตขึ้นและได้ดึงดูดการค้ามาโดยตลอด ทำให้สถานการณ์การลงทุนด้านธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวภายในประเทศ ได้เติบโตขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community หรือ AEC) นับเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจการค้า การลงทุนในแม่สายจะเติบโตขึ้นต่อไปอีก

รายงานของกระทรวงพาณิชย์ระบุว่ามูลค่าการค้าชายแดนไทย-เมียนมา ผ่านด่านศุลกากรของชายแดนแม่สายในปีงบประมาณปี 2555 มีมูลค่า 9.62 พันล้านบาท ปีงบประมาณ 2556 มีมูลค่า 1.10 หมื่นล้านบาท ปีงบประมาณ 2557 มีมูลค่า 1.21 หมื่นล้านบาท และปีงบประมาณ 2558 (ตุลาคม 2557-พฤษภาคม 2558) มีมูลค่า 6.95 พันล้านบาท การที่การค้าชายแดนลดลงในช่วงเวลา 7 เดือน มีสาเหตุที่จังหวัดท่าขี้เหล็กซึ่งอยู่ตรงข้ามกับอำเภอแม่สาย ได้มีการเติบโตมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การขยายตัวของชุมชนเมืองและย่านการค้าเป็นไปอย่างรวดเร็ว และค่อยๆ อิ่มตัวตามภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ปริมาณความต้องการสินค้าจากประเทศไทยลดลง นอกจากจังหวัดท่าขี้เหล็กแล้วเมืองใกล้เคียงโดยเฉพาะเมืองในรัฐฉานตะวันออกตามแนวเส้นทางท่าขี้เหล็ก-เชียงตุงเมืองลา ซึ่งมีความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่งผ่านทางถนน R3b มากขึ้น

แม้ว่าในปีที่ผ่านมาการนำเข้าและส่งออกจะลดลง แต่พื้นที่ชายแดนแม่สายยังมีศักยภาพไม่เฉพาะทางด้านการค้าชายแดนเท่านั้น แต่ยังมี การจับจ่ายซื้อขายสินค้าด้านอุปโภค บริโภค ของประชาชนทั้งฝั่งประเทศไทยกับจังหวัดท่าขี้เหล็กของประเทศสหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกของประเทศและได้ลงนามเป็น เมืองการค้าคู่แฝด “Trading City” กับอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ส่งผลให้ภาคเศรษฐกิจของเมืองชายแดนแม่สายเติบโตขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยส่งออกได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง สุรา เบียร์ ไวน์ เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ปูนซีเมนต์ สังกะสี เหล็กเส้น รถยนต์และส่วนประกอบ ขนมันป้าง และเครื่องจักร ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ แร่แมงกานีส แร่ดีบุก ใบชา ส้มสด กระเทียม เครื่องแต่งกาย และเศษเหล็ก สินค้าไทยที่ส่งไปยังสหภาพเมียนมาจะส่งสินค้าขึ้นไปถึงเมืองเชียงตุงและเมืองตองยี โดยมีคลังสินค้าอยู่ที่จังหวัดท่าขี้เหล็กปัจจัยสำคัญที่ทำให้การนำเข้าและส่งออก รวมทั้งตลาดผู้บริโภคชายแดนด้าน อำเภอแม่สาย ยังมีการเคลื่อนไหวต่อเนื่องในทุกสถานการณ์ ที่ยังคงบริโภคสินค้าด้านอาหาร

สินค้าด้านสาธารณูปโภค จากประเทศไทยทั้งหมด เช่นเนื้อหมู ไก่ ผัก ไข่ น้ำมันเชื้อเพลิง วัสดุก่อสร้าง ฯลฯ ซึ่งเป็นสินค้าที่ชาวเมียนมาบริโภคในชีวิตประจำวัน

ในช่วงเวลา 20 ปี ที่ผ่านมาชุมชนในชายแดนแม่สายได้บูรณาการความเป็นอัตลักษณ์ของการอยู่ร่วมกันจากกลุ่มคนหลายๆ(พหุ)วัฒนธรรมในพื้นที่ (Multicultural identity integration) (Yampolsky, Amiot and Sablonnière 2013) ซึ่งหมายถึงที่คนหนึ่งได้อาศัยอยู่ร่วมกันกับกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ทางด้านภาษา อาหาร ความเชื่อ และความเป็นตัวตนของกลุ่ม

ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic diversity) ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อไทเขิน ไทใหญ่จีน ยูนนานหรือจีนฮ่อ และจีนโพ้นทะเล ซึ่งอาศัยในพื้นที่แม่สายจำนวน สำหรับความเป็นมาของ 4 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีประวัติโดยสังเขปดังนี้

กลุ่มไทลื้อ

ชาวไทลื้อหรือไตลื้อ (คนลื้อ) ทั้งหมดมีต้นตระกูลที่อพยพมาจากเมืองสิบสองป่านา จากหลากหลายเมืองเช่น เมืองเชียงรุ่ง เมืองโง เมืองหุน เมืองหล้า เชียงเจิง การอพยพของชาวไทลื้อนั้น เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา หรือเกือบ 65 ปี โดยสาเหตุของการอพยพจากเมืองสิบสองป่านานั้นเกิดจากการปฏิวัติโดยลัทธิคอมมิวนิสต์เหมาเจ๋อตุงยึดอำนาจรัฐบาล เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ชาวไทลื้อถูกยึดที่นาทำกิน ทำมาหากินลำบาก ยากจนข้นแค้นมาก จึงได้ตัดสินใจอพยพหนีจากเมืองสิบสองป่านาเพื่อหนีภัยทางการเมืองแต่ชาวไทลื้อบางส่วนได้เข้าร่วมกับคณะชาติก็กมินตัง กองพล 93 กับนายพลต่วน และบางส่วนได้อพยพเดินทางเข้าสู่ประเทศพม่าที่เมืองย่าง เมืองหนองคำ บางส่วนเข้าสู่ประเทศลาว แต่ส่วนใหญ่เลือกเข้าสู่ประเทศไทยและสิ้นสุดที่แม่สาย

กลุ่มไทเขิน

ชาวไทเขินหรือไทขิ่น อพยพมาจากเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศสหภาพเมียนมา กว่า 50 ปี การอพยพเข้ามาเป็นระลอกในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ที่อยู่เดิมก่อนที่จะอพยพมานั้นบางครอบครัวอาศัยอยู่ในบ้านยาง เมืองเชียงอิน บ้านกวาง และหมู่บ้านเล็กๆใกล้ชายเมืองเชียงตุง มีอาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงปลา เลี้ยงวัวควายรับจ้าง และขายของในตลาด ในช่วงที่อพยพมาอยู่แม่สายนั้นจะมาในขณะที่เป็นหนุ่มเป็นสาวติดตามพ่อแม่ พ่อและแม่ของชาวไทเขินบางคนยังคงตั้งรกรากอยู่ที่เชียงตุง

กลุ่มไทใหญ่

เดิมครอบครัวชาวไทใหญ่ทั้งหมดตั้งรกรากถิ่นฐานอยู่เชียงตุงมาหลายชั่วอายุคน เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จึงได้อพยพหนีภัยการเมืองมาอยู่มาสาย เพราะทนการถูกเอาเปรียบกดขี่ข่มเหงจากรัฐบาลพม่าไม่ได้ เช่น ต้องถูกเกณฑ์ไปหาหมอระเบิด ลูกปืน บ้างก็ถูกรัฐบาลทหารพม่าใส่ร้ายรังแกจึงไม่อยากอยู่ ทำให้การใช้ชีวิตมีแต่ความหวาดระแวง หวาดกลัว ทหารพม่าต้องการขับไล่คนไทใหญ่จึงอยาก

ใช้ชีวิตแบบปกติสุขทั่วไปด้วยความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างยากลำบากจึงตัดสินใจออกจากบ้านเกิดมาหางานทำที่แม่สายเพราะต้องการประกอบอาชีพทำมาค้าขาย จึงตัดสินใจนี้มาอยู่ประเทศไทย

กลุ่มจีนยูนนาน

กลุ่มคนจีนที่แม่สายนั้นมีประวัติครอบครัวที่แตกต่างกันสามารถแยกออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ กล่าวคือ กลุ่มแรก ได้แก่คนที่อพยพ มาจากยูนนาน และสิบสองปันนา กลุ่มที่สอง ได้แก่กลุ่มที่อพยพมาทางเรือผ่านกรุงเทพมหานคร นับว่าแม่สายมีความผสมผสานระหว่างจีนที่เดินทางมาทางบกซึ่งเป็นเส้นทางการค้าโบราณ และการเดินทางมาทางเรือซึ่งเป็นกระแสการเดินทางของจีนโพ้นทะเล โดยแต่ละครอบครัวเดินทางมาอย่างหลากหลายในส่วนที่เดินทางมาทางบกนั้นเพื่อมาตั้งถิ่นฐานที่แม่สาย

การอพยพมาทางบก เป็นการเดินทางแบบคาราวานการค้าในสมัยก่อนอาณานิคม และเรื่อยมาจนถึงยุคสงครามเย็น ในกรณีแรกที่ ปู่เป็นคนสิบสองปันนาหรือเมือง เชียงรุ่ง เดินทางมาค้าขายที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้ม้าต่างของและสินค้า ยาสูบ ผืน ทอง พร้อมลูกน้องและญาติ ในสมัยนั้นต้องเดินทางเป็นคาราวาน เพราะต้องค้างแรมโดยใช้ม้าและเดินเท้า มาตามเส้นทางเชียงตุง ในอดีตการค้าผืนที่ยังไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นการสืบทอดแนวทางการค้าดั้งเดิม แต่ต่อมาเมื่อการค้าแบบกองคาราวาน ได้หมดความสำคัญลง แต่การเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานยังพื้นที่แม่สายยังคงมีต่อเนื่อง

การอพยพมาทางทะเล แม่สายเป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางของคนจีนอพยพที่มาทางเรือที่มาจากเมืองต่างๆทางตอนใต้ของประเทศจีน ซึ่งมีจำนวนไม่มากที่จะทำให้แม่สายเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่เหมือนกรุงเทพ การเดินทางมาสู่ภาคเหนือเพื่อทำมาหากินที่แตกต่างกันในแต่ละแห่ง จากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งจะพบว่าคนจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ในทุกจังหวัดใหญ่ๆของภาคเหนือ เช่น นครสวรรค์ ลำปาง เชียงใหม่ แต่แม่สายจะมีทั้งจีนยูนนานที่มาทางบกและชาวจีนที่เดินทางมาทางทะเล

การประกอบธุรกิจการค้าส่ง ค้าปลีก การนำเข้าสินค้า การส่งออกสินค้า ไปสู่ปลายทาง บนเส้นทาง เศรษฐกิจ R3b การลงทุนการค้าชายแดนที่เกิดขึ้นในอำเภอแม่สายคือกลุ่มผู้คนที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์ที่อาศัยและตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เมืองและมีวัฒนธรรมย่อย (Sub-culture) ที่แตกต่างกัน แต่สิ่งทีประเด็นสำคัญ คือภายใต้ความแตกต่างกลับมีการบูรณาการและการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ใหม่จากพหุวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่ที่ยอมรับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Cultural assimilation) รวมทั้งการผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation) ปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตที่ต้องอยู่กับคนต่างชาติ ต่างภาษา โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่เจ้าของประเทศที่เป็นคนไทยจึงนำไปสู่ประเด็นคำถามการวิจัยว่า: กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะที่เคยเป็นผู้อพยพ หรือเป็นลูกหลานของกลุ่มชาติพันธุ์ มีบทบาทต่อการพัฒนาและการเติบโตของธุรกิจชายแดนแม่สายเพียงใด จะมีผลกระทบอย่างไรทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านบวกคือกลุ่มชาติพันธุ์มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ส่วนในด้านลบการเป็นผู้อพยพและอาศัยอยู่ร่วมกันจำนวนมากส่งผลด้านปัญหาความมั่นคงหรือไม่อย่างไรต่อประเทศไทย

ประเด็นปัญหาการวิจัยเรื่องนี้นอกจากต้องการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว ยังต้องการ ทราบว่า การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ นั้น มีความเป็นมาอย่างไร หมายถึงแหล่งพำนักหรือถิ่นที่อยู่เดิม ก่อนที่จะเดินทางมาสู่แม่สาย เหตุผลที่ตัดสินใจมาประเทศไทย ใครเป็นผู้ชักชวนให้อพยพมาที่นี่และ ทำไม จึงเลือกมาอยู่ที่แม่สาย ในด้านประกอบอาชีพเมื่ออยู่เมืองไทยครั้งแรก เริ่มต้นอย่างไรและปัจจุบันประกอบ กิจกรรมอะไร นอกจากนี้ที่ต้องการทราบคือประเด็นอุปสรรคปัญหาและสาเหตุในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงของอาชีพ การมีส่วนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชายแดน การมาอยู่แม่สายกลุ่มชาติพันธุ์ยังคง มีความสัมพันธ์กับเครือญาติพี่น้องอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาว่ากลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตต่อเศรษฐกิจ ชายแดนอย่างไร
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างกันภายในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เป็นอย่างไรใน ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ในอำเภอแม่สาย
3. เพื่อศึกษาความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่งผลต่อการบูรณาการทางสังคมของ ชุมชนเมืองชายแดนอย่างไร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจโดยผสมผสานระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative) และปริมาณ (Quantitative) การวิจัยในภาคสนามแบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

การใช้แบบสอบถาม ชุดที่ 1 เพื่อต้องการทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม ชาติพันธุ์ โดยกำหนดจำนวนเป้าหมายกลุ่มละ 100-120 รายเพื่อทราบบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมี ประเด็นต่างๆ ดังนี้ (1) ลักษณะทั่วไปของประชากร (2) แหล่งที่อยู่เดิมและเหตุผลของการอพยพ (3) เส้นทางเดินทาง (4) ระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐาน (5) การถือครองที่ดินและลักษณะของการอยู่อาศัย (6) ลักษณะการประกอบอาชีพ (7) เครือข่ายทางธุรกิจ (8) สถานทางการเงินและการค้าระหว่างประเทศ (9) ความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างธุรกิจแม่สายให้ก้าวหน้าด้านธุรกรรมการเงิน (10) ความคิดเห็นทั่วไปด้าน ต่างๆ

การสัมภาษณ์ได้ใช้แบบสอบถามภาษาไทย (คำเมือง) โดยมีพนักงานสัมภาษณ์ เป็นนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการอบรมมาแล้ว ได้ลงพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่เป็นชุมชน

ด้วยวิธี เจาะจงและ Snowball และสัมภาษณ์ผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้ที่รับผิดชอบที่หาเลี้ยงครอบครัว

เพื่อประเมินสถานการณ์ทั่วไปของประชากรตัวอย่าง กลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 457 ราย (1) **กลุ่มไทลื้อ** ในตำบลแม่ส่าย ตำบลเวียงพางคำ บ้านป่ายาง บ้านป่าเหมือด บ้านไทลื้อ (2) **กลุ่มไทเขิน** ในตำบลตำบลแม่ส่าย บ้านผาแตก (3) **กลุ่มไทใหญ่** ในตำบลแม่ส่าย บ้านถ้ำผาจม บ้านดอยเวา และบ้านไม้ดงชน (4) **กลุ่มจีนยูนนาน** ในตำบลแม่ส่าย บ้านป่ายาง เขตเทศบาลแม่ส่ายมิตราภาพ

เพื่อทราบบริบทของกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพ มาสู่ประเทศไทย ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง การดำเนินชีวิต อาชีพ การมีส่วนร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนมาสาย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ชุดที่ 2 สำหรับ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมาย ที่มีบทบาทสำคัญทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของแม่ส่ายจากกลุ่มตัวแทนผู้นำทั้ง 4 กลุ่ม โดยใช้วิธีเจาะจงผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มผู้นำเพื่อทราบความคิดเห็นต่อการเจริญเติบโตต่อเศรษฐกิจชายแดน การประกอบธุรกิจด้านการค้า รวมถึงเครือข่ายระหว่างประเทศไทยกับสหภาพเมียนมา

สัมภาษณ์เชิงลึก กับตัวแทนของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มละ 22 คน รวม 88 คน

โดยกำหนดคุณลักษณะและสถานภาพทางสังคมของกลุ่มตัวแทนชาติพันธุ์ ประกอบด้วย (1) ผู้นำทางการช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมกลุ่มชาติพันธุ์ (2) ผู้อาวุโสที่มีคนนับถือยกย่องนับถือเช่น ที่ปรึกษาชมรมไทลื้อ ปู่จ่าน มัคทายก อดีตผู้นำด้านการทหาร หมอพื้นบ้าน หมอสู่วัฒน (3) ผู้นำด้านสังคม-วัฒนธรรม กรรมการชมรม (4) ผู้นำหรือผู้ประกอบการด้านการธุรกิจการค้า (5) ผู้นำทางด้านศาสนา ได้แก่ พระสงฆ์ ไต้อะหมาม หัวหน้าศาลเจ้า

ประเด็นแนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตอบวัตถุประสงค์ 3 ข้อ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประเด็นคำถามประกอบด้วย อาชีพของของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ดำเนินอยู่ปัจจุบัน บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์กับธุรกิจการค้าชายแดน การมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนแม่ส่าย ด้านการค้า การลงทุน การค้าส่ง การค้าปลีก ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตต่อเศรษฐกิจชายแดนความปลอดภัย ความมั่นคงของชีวิตและครอบครัว เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเด็นคำถามประกอบด้วย ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในแม่ส่าย การเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ปัญหาของการมีความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเด็นคำถามประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ กับปัญหาด้านความขัดแย้งความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัย การได้รับความคุ้มครองด้านกฎหมาย การได้รับการบริการของรัฐ การรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ในการดำเนินการกิจกรรม เป็นต้น

แนวคิดทางทฤษฎี

1. แนวคิดเรื่องชาติพันธุ์ (Ethnicity)

กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic group) คือกลุ่มผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานในแหล่งกำเนิดเดียวกัน มีชีวิตร่วมกันทางประวัติศาสตร์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม บรรพบุรุษ ความเชื่อ มีความแตกต่างไปจาก ผู้คนกลุ่มอื่นๆ ที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น บางชาติพันธุ์ อาจมีความคล้ายคลึงกันได้ แต่ก็มีจุดแตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย อาหาร และสำเนียงภาษาการพูด ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีจุดกำเนิด สามารถสืบสายย้อนกลับไปในอดีตได้อย่างยาวนาน การเป็นชาติพันธุ์ใดๆ จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เพราะเป็นสถานภาพทางสังคมที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (Ascribe status) หรือที่เป็นอัตลักษณ์ (Identity) ที่แสดงออกทางวัฒนธรรมที่สมาชิกได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ การบ่งบอกการดำรงความเป็นชาติพันธุ์ จึงเสมือนการมีเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่สมาชิกแสดงออกอย่างเดียวกัน เพราะการยอมรับการเป็นสมาชิกช่วยสร้างการยอมรับและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การที่กลุ่มชาติพันธุ์ดำรงอยู่ได้ยาวนานก็เพราะถูกกำหนดโดยพื้นที่ สมาชิกไม่มีโอกาสออกไปสัมผัสกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จะมีการแต่งงานภายในกลุ่มเดียวกัน ในอดีตการแต่งงานกับคนนอกกลุ่มเป็นเรื่องที่พยายามหลีกเลี่ยง เพราะอาจสร้างปัญหาตามมา เพราะความแตกต่างด้านภาษา ความเชื่อ และวัฒนธรรมประเพณี

นักวิชาการทางด้านมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายและคำอธิบายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (Ethnicity) โดยแปลเป็น “ชาติพันธุ์ธำรง” และ “ชาติพันธุ์สัมพันธ” นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” (Indigenous people) ควบคู่ไปกับคำว่า “ชาติพันธุ์” ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์จะเชื่อมโยงกับขบวนการเคลื่อนไหวของชนพื้นเมืองในระดับนานาชาติ (Prasit Leeprecha 2013, 59-106) แนวคิดที่เกี่ยวกับ กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นแนวคิดที่นักมานุษยวิทยาใช้ในการจำแนกกลุ่มชนต่างๆ ซึ่งแพร่หลายในสาขาวิชามานุษยวิทยาตั้งแต่ทศวรรษของ 2490 เป็นต้นมา เดิมนักมานุษยวิทยาให้ความสำคัญกับการจำแนกแบบแผนพฤติกรรมมนุษย์หรือที่นักมานุษยวิทยาเรียกว่า “วัฒนธรรม” มากกว่าการจำแนกตัวกลุ่มชน ดังนั้นคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” มีความหมายที่เป็นกลางคือไม่บ่งบอกประเภทหรือระดับคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่เหนือกว่าหรือต่ำกว่า เพียงแต่เป็นกลุ่มชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมย่อย

Levine และ Campbell (1972) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า นักมานุษยวิทยาสนใจแต่เรื่องวัฒนธรรม จึงเข้าใจกันว่ากลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งก็คือกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมหนึ่งร่วมกัน ซึ่งในความเป็นจริงไม่อาจจำแนกได้อย่างชัดเจน (Chaweewan Prajobmao 1996) ข้อวิพากษ์ต่างๆ ดังกล่าวได้กระตุ้นความสนใจของนักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยาบางกลุ่มที่ถามคำถามเกี่ยวกับ “ความเป็นชาติพันธุ์” ซึ่งครอบคลุมประเด็นต่างๆ เช่น สิ่ง que แสดงถึงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ความรู้สึกและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ การ

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มกัน กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปร่าง (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์

2. แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน

ความหมายคำว่าชายแดน (Border) มีการตีความได้หลายอย่าง ส่วนใหญ่จะมีลักษณะความหมายและหน้าที่ใกล้เคียงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ คำว่าชายแดน หมายถึงประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันระหว่างสองประเทศ ซึ่งแบ่งโดยข้อตกลงระหว่างรัฐ ทางด้านกายภาพ เป็นการแบ่งขาดโดยแม่น้ำหรือภูเขา หรือบนพื้นที่สันเขา การแบ่งตามทางด้านกายภาพจะเป็นกฎเกณฑ์ที่ฝ่ายใดไม่สามารถขยายข้ามเขตแดนได้ พรมแดนหรือชายแดนยังเป็นการป้องกันศัตรูที่จะเข้ามารุกราน ความหมายดั้งเดิมของชายแดน ในด้านสังคมวิทยา คำว่าชายแดนยังเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาษาและวัฒนธรรม

Nopparat Wongwitthayaphanit (2011) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดนไว้ว่า การค้าชายแดนคือ การค้าขายร่วมกันของคนที่อยู่ในแต่ละประเทศ โดยมีจุดซื้อขายที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตน มีเส้นทางคมนาคมขนส่งได้มีการพัฒนาจนสามารถเชื่อมโยงข้ามประเทศได้หลายประเทศ จึงมีการค้าอีกประเภทหนึ่งที่อาศัยการขนส่งข้ามเขตแดนทางบกเพื่อขนผ่านประเทศที่มีชายแดนติดกันสู่ประเทศที่สาม เช่น การค้าที่ผู้ประกอบการค้าไทยได้ขายสินค้าให้ประเทศจีน โดยผ่านจากประเทศไทยไปยังสหภาพเมียนมาหรือผ่านประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เรียกว่า “การค้าข้ามแดน” จากความเป็นมาและการก่อเกิดของการค้าชายแดนดังกล่าวข้างต้น การค้าชายแดนได้ดำเนินมาโดยตลอดและอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนผลผลิตที่จำเป็นต่อการดำรงชีพต่อกันซึ่งมีปริมาณเพียงเล็กน้อย ต่อเมื่อมีผลผลิตมากขึ้นและเกินความต้องการในการดำรงชีพของตนเอง ก็เริ่มพัฒนาสู่การแลกเปลี่ยนผลผลิต สินค้า เพื่อหวังผลกำไร แต่ก็ยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะพื้นที่บริเวณตามแนวชายแดนที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิม ด้วยการขนส่งข้ามแดนผ่านเส้นทางที่เคยใช้อยู่แต่เดิมเมื่อครั้งยังไม่ได้แบ่งเขตแดน หรืออาณาเขตเรียกกันว่า “ช่องทางการค้าตามธรรมชาติ” หรือ ที่เรียกกันว่า จุดผ่อนปรนทางการค้า” ในปัจจุบัน จนกระทั่งเส้นทางการคมนาคมขนส่งสะดวกมากขึ้น จึงขยายพื้นที่กว้างออกไปแต่ก็ยังครอบคลุมเฉพาะพื้นที่ตามบริเวณแนวชายแดนของประเทศคู่ค้าที่มีเขตแดนติดกันเท่านั้น การค้าเช่นนี้เรียกว่า “การค้าชายแดน”

3. การค้าชายแดนแม่สาย

“แม่สาย” เป็นอำเภอชายแดน จังหวัดเชียงรายที่ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 891 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดเชียงราย 63 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 285 ตารางกิโลเมตร หรือ 178,125 ไร่ โดยมีพื้นที่เป็นอันดับที่ 14 จากจำนวน 18 อำเภอของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอเชียงแสน อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง ความสำคัญของพื้นที่แห่งนี้คือเป็นเมืองชายแดนติดกับประเทศสหภาพเมียนมา มีแม่น้ำสายซึ่งเป็นลำน้ำแม่ปุกกั้นพรมแดน ระหว่างอำเภอแม่สายกับจังหวัด

ท่าชีเหล็ก ปัจจุบัน อำเภอแม่สายเป็นเมืองที่มีการขยายตัวมาก ที่เชื่อมโยงภายในประเทศผ่านทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) ขนาด 4 ช่องจราจรมีมาตรฐานพิเศษส่วนใหญ่การเดินทางเป็นไปอย่างสะดวก เนื่องจากมีเส้นทางเชื่อมภายในอำเภอและระหว่างอำเภออย่างทั่วถึง ปัจจุบันมีด่านพรมแดนถาวรสามารถเดินทางเข้าออกได้ตลอดตามเวลาที่กำหนดไว้ สถานการณ์ด้านธุรกิจการค้าปัจจุบันพบว่า การพัฒนาด้านการค้ามีปริมาณการค้าผ่านด่านชายแดนอำเภอแม่สายมีค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับด่านชายแดนอื่นระหว่างไทยกับเมียนมา ในปี 2558 มูลค่าการค้ารวมของเชียงของ 9,906 ล้านบาท และด่านแม่สาย 17,162 ล้านบาท (Aut Pisalvanich, 2016) สินค้าผ่านแดนทางอำเภอแม่สายมีทั้งในและนอกระบบ ที่สำคัญคือ สินค้าอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานวัตถุดิบเพื่ออุตสาหกรรมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยที่มีการค้าขายผ่านด่านนี้ คือ สหภาพเมียนมาและจีนตอนใต้ การขนส่งสินค้าผ่านด่านแม่สาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตตามเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญของไทย ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และนิคมอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก เป็นการขนส่งทางถนนจากแหล่งผลิตดังกล่าวโดยใช้รถบรรทุกหรือรถบรรทุกขนาดใหญ่ ผ่านขึ้นไปยังเมืองเชียงตุงหรือเมืองพะยัคในเมียนมา จนถึงนครคุนหมิง จึงเป็นช่องทางหลักในการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบและสินค้าไปยังประเทศสหภาพเมียนมาและจีน (Maesai Customs 2015)

ด่านพรมแดนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จึงเป็นประตูสำคัญของการค้าชายแดน ระหว่างประเทศไทย กับ สหภาพเมียนมา เพราะด่านนี้ไม่เพียงแต่เป็นด่านผ่านทางเข้า-ออกของประชาชนและนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศเมียนมาเท่านั้นแต่ด่านพรมแดนแม่สายยังเป็นเส้นทางผ่านของการขนส่งสินค้าไปยังเมียนมาและจีน ด่านพรมแดนแม่สาย ได้มีการจัดระเบียบการขนส่งสินค้าข้ามแดนใหม่ โดยแยกให้สะพานข้ามแม่น้ำสายเป็นเส้นทางเข้าออกของประชาชนและนักท่องเที่ยว ปัจจุบันมีประชาชนผ่านเข้าออกทั้งชาวพม่าที่เข้ามาจับจ่ายซื้อของรวมทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะในวันหยุดสุดสัปดาห์

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มประชากรตัวอย่างกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่ม โดยมีประชากรตัวอย่างทั้งหมด 457 ราย โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1

ด้านสถานการณ์ปัจจุบันด้านเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มในแม่สาย ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือมากกว่าครึ่งและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท และอพยพ มาจากเมืองเชียงตุง เมืองยอง เมืองแสนหวี และจังหวัดท่าชีเหล็ก รัฐฉาน สหภาพเมียนมาและเมืองสิบสองปันนามณฑลยูนนานนอกจากนี้มาทางทะเล จากประเทศจีนตอนใต้ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว (สปป.ลาว) สาเหตุสำคัญคือต้องการมีชีวิตที่ดีขึ้นแม่สายตั้งอยู่ชายแดนสามารถทำมาค้าขายได้ง่าย และยังมีกลุ่มเครือข่ายอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

สาเหตุของการอพยพมาอยู่แม่สายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ พบว่า ชาวไทลื้อ กับชาวไทใหญ่ มีความตั้งใจมาเอง ส่วนชาวไทเขินและจีนยูนนานอพยพมาเพราะมีญาติที่อยู่มาก่อน ได้ชักชวนมา โดยกลุ่มชาวจีนต้องการมาทำการค้าขาย ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ การซื้อขายที่ดินสามารถกระทำได้ ถ้าได้รับการรับรองสถานภาพจากผู้ใหญ่บ้าน สำหรับบ้านพักที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งที่เป็นของตนเอง นอกจากนั้นเป็นของครอบครัวเครือข่าย

การประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป นอกจากนั้นเป็นเจ้าของร้านค้าปลีก ทำการเกษตรเช่น ทำสวนผักทำนาเลี้ยงสัตว์หาบเร่แผงลอยสำหรับการติดต่อทางการค้าต่างประเทศที่กลุ่มชาติพันธุ์ติดต่ออยู่ประจำมากที่สุดก็คือจังหวัดท่าขี้เหล็ก เชียงตุง เมืองลาวส่วนภายในประเทศคือเชียงรายกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่

เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขนาดเล็ก จึงไม่จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก การเป็นกลุ่มชาติพันธุ์จึงไม่มีสิทธิทางกฎหมาย ที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนตามระบบได้โดยตรง ส่วนใหญ่จึงไม่กู้เงินจากธนาคารเมื่อมีความจำเป็นจะกู้ยืมเงินจากญาติ เพื่อนบ้าน และกองทุนหมู่บ้าน ส่วนผู้ที่ได้รับสัญชาติไทยจะสามารถกู้จากธนาคารพาณิชย์ได้ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ ยังคงซื้อขายแบบดั้งเดิมคือการใช้เงินสด นอกจากกลุ่มจีนยูนนานที่ใช้ระบบธนาคารโดยภาพรวมแล้วการประกอบธุรกิจด้านการค้าของกลุ่มชาติพันธุ์จะอยู่ในประเทศไทยเป็นหลักแต่ก็ยังมีบางคนที่มีเครือข่ายทางการค้ากับญาติพี่น้องหรือคู่ค้าที่อยู่ในจังหวัดท่าขี้เหล็ก

ปัจจัยการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเป็นประเด็นหนึ่งของการศึกษาเนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาสืบเชื้อสายความเป็นไท ไต หรือ ไทย ที่มีความคล้ายคลึงกัน (Similarity) ของ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี จึงไม่มีช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมของผู้อพยพกับวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการมีปัจจัยร่วมที่เหมือนกันเช่นศาสนาและภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกัน ดังนั้นเมื่อถามถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ดำรงความเป็นชาติพันธุ์ของตน พบว่า กลุ่มจีนยูนนานเชื่อว่า ภาษาจีนสำคัญที่สุดที่ทำคงความเป็นคนจีน (Chineseness) ส่วนไทลื้อไทใหญ่เชื่อว่าการแต่งกายเป็นอัตลักษณ์ของตนส่วนไทเขินเชื่อว่า ศาสนาพุทธ เป็นปัจจัยสำคัญ นอกจากนี้ยังเชื่อว่า อาหารและประเพณี มีส่วนทำให้ดำรงความเป็นชาติพันธุ์อยู่ได้ สำหรับความต้องการที่จะให้แม่สายได้รับการพัฒนาต่อไปในอนาคตทุกกลุ่มชาติพันธุ์ให้ความสำคัญต่อสุขภาพคือต้องการให้มีโรงพยาบาลถนนไฟฟ้าประปาความสะอาด ความปลอดภัยทั้งนี้เชื่อว่าระบบการบริการของแม่สายดีอยู่แล้ว มีเพียงกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินเท่านั้นที่ต้องการ พัฒนาด้านศาสนาและประเพณี

ประเด็นสุดท้าย คือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์พบว่า กลุ่มไทลื้อ เพียงกลุ่มเดียวที่เห็นว่าคนไทลื้อมีส่วนร่วมกันทางสังคมเพราะการมีศาสนาเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินมีเหตุผล

เพราะศรัทธาในผู้นำที่เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน สำหรับกลุ่มจีนยูนนานและไทใหญ่เห็นว่าเหตุผลของการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพราะต้องการให้ได้รับการยอมรับในสังคม

ผลจากการสำรวจการประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง เจ้าของร้านค้าปลีก แผงลอยหาบเร่พนักงานบริษัทธุรกิจเครื่องนุ่งห่มเสื้อผ้ากระเป๋า ธุรกิจก่อสร้าง ธุรกิจบริการโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหารเครื่องดื่มเจ้าของธุรกิจการเกษตร นำเข้า-ส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคไปต่างประเทศ เกษตรกรรม และธุรกิจอื่นๆ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

วัตถุประสงค์ 1 กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนแม่สาย

1. กลุ่มจีนยูนนาน: ผู้นำด้านเศรษฐกิจแม่สาย

ชาวไทยเชื้อ ไทยจีน และไทใหญ่ มีความเห็นว่า จีนยูนนานเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีส่วนขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนแม่สาย มากที่สุด โดยมีเหตุผลดังนี้

(1) มีเงินทุนและยังผลิตสินค้าและส่งสินค้าจากแหล่งผลิตได้เองจึงสะดวกกว่ากลุ่มอื่นๆ เพราะประเทศจีนเป็นมหาอำนาจในการผลิตสินค้าส่งขายทั่วไปในเอเชียและทั่วโลก (2) ได้เปรียบด้านภาษาในการติดต่อการค้ากับประเทศจีน มีเงินลงทุนสูงสามารถประกอบธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจขายยาแผนปัจจุบันและแผนโบราณ ซึ่งการค้าส่วนมากเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน (3) เป็นผู้ส่งสินค้าและกระจายสินค้า เพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าไปขายปลีกอีกทอดหนึ่ง (4) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งรกรากอยู่ที่แม่สายมานาน สามารถเข้าถึงแหล่งผลิตที่ประเทศจีนจึงทำให้ได้เปรียบในเรื่องของราคาต้นทุนของสินค้าทุกชนิดที่ผลิตในประเทศจีน (5) สามารถเดินทางไปรับสินค้าถึงแหล่งผลิตในประเทศจีนได้สะดวก และยังสามารถได้เปรียบที่เป็นคนจีน (6) มีเครือข่ายการค้าที่แน่นหนา ยากที่จะมีนักธุรกิจรายใหม่เข้าไปแทนที่ได้ นอกจากนี้กลุ่มจีนยูนนานค้าขายมานานดังนั้นจึงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อระบบเศรษฐกิจชายแดนแม่สาย

2. สี่กลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่าพวกตนมีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนเพราะทุกกลุ่มได้ประกอบอาชีพค้าขายในปัจจุบัน เพียงแต่กลุ่มจีนยูนนาน ที่ได้เปรียบด้านภาษา สามารถรับสินค้าจากจีนมาขายส่งให้กับพ่อค้าแม่ค้า โดยกลุ่มไทลื้อ ไทใหญ่ ไทยจีน จะเป็นผู้ขายปลีกให้ลูกค้าอีกทอดหนึ่งจึงเป็นวงจรการค้าของระบบเศรษฐกิจแม่สาย

เมื่อประมวลคำตอบจากทุกกลุ่มชาติพันธุ์สรุปได้ว่า ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ต่างยืนยันว่ามีบทบาท แต่ไม่เหมือนกันเช่นบางกลุ่มขายส่งบางกลุ่มขายปลีกให้นักท่องเที่ยว จึงทำให้ภาพรวมที่ทุกกลุ่มมีส่วนทำให้เศรษฐกิจชายแดนเติบโตตามระบบคือทุกชาติพันธุ์มีบทบาททำหน้าที่หาเงินเข้าแม่สายเหมือนกันไม่มีใครมากหรือน้อยไปกว่ากันเพียงแต่กลุ่มจีนยูนนานอาจได้เปรียบด้านภาษาจีนและมีความสัมพันธ์ด้านเครือญาติ และช่วยเหลือด้านการค้าขาย

ความคิดเห็นต่อบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์สรุปได้ดังนี้

(1) ชาวไทลื้อเชื่อว่า กลุ่มของชาติพันธุ์ตนเองมีส่วนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชายแดน เพราะอาชีพของค้าขายของตนมีส่วนในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ ทำให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยเงินของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เกิดขึ้นกับคนในพื้นที่และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น รถเช่า โรงแรม ร้านอาหารจะมีรายได้เช่นกันเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในแม่สาย

(2) ชาวไทจีนเชื่อว่ามีส่วนในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชายแดนอยู่บ้างเพราะขายสินค้าให้นักท่องเที่ยว ถ้าไรจากการขายจะนำไปใช้จ่ายในแม่สาย ทำให้เกิดการหมุนเวียนรายได้

(3) กลุ่มไทใหญ่เชื่อว่าทุกกลุ่มประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้เศรษฐกิจชายแดนและเกิดการค้ำระหว่างประเทศ ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ มีส่วนช่วยเหลือเหมือนกันหมด คนทุกคนที่ทำอาชีพค้าขายต่างมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แต่ก็ยอมรับว่ากลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความโดดเด่นคือกลุ่ม จินยูนนาน เพราะมีมูลค่าการค้าที่สูงและมีเครือข่ายทางการค้าที่อยู่ในประเทศจีน

(4) กลุ่มจินยูนนาน เชื่อว่าคนจีนมีความชำนาญในการค้าขายชายแดน สามารถสื่อสารได้หลายภาษา เนื่องจากการค้าขายมากกว่าคนในพื้นที่ มีเงินลงทุนมาก ทั้งการค้าปลีกและค้าส่ง จึงได้เปรียบทางด้านการสื่อสารและมีประสบการณ์ในการค้าขาย ตั้งแต่ บรรพบุรุษ จินยูนนานเป็นเจ้าของตัวเอง ไม่ค่อยชอบเป็นลูกน้องของใคร โดยมีความคิดเห็นต่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ว่า คนไทลื้อ ไทจีน และไทใหญ่ส่วนใหญ่จะค้าขายและรับจ้างทั่วไป มีความซื่อสัตย์ มีความน่าเชื่อถือในการทำธุรกิจ

3. ธุรกิจการค้าที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบธุรกิจแตกต่างกัน เช่น ไทลื้อ มีอาชีพเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นทั้งพ่อค้าคนกลางในการจัดหาวัตถุดิบป้อนสู่ตลาด และ เป็นทั้งพ่อค้ารายย่อยที่กระตุ้นเศรษฐกิจของอำเภอแม่สายโดยมีธุรกิจสำคัญๆ สรุปได้คือ

1. ธุรกิจค้าขายเครื่องนุ่งห่มเพราะมีขนาดตลาดที่ใหญ่และมีมูลค่าการค้าที่สูง
2. ธุรกิจประเภทเครื่องบริโภค ได้แก่ ข้าวสาร อาหารแห้ง เพราะเป็นสิ่งจำเป็น
3. ธุรกิจค้าขาย อัญมณีและของที่ระลึก
4. ธุรกิจร้านอาหาร
5. ธุรกิจการนำเข้าและส่งออกสินค้า

กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ มีเอกลักษณ์โดดเด่นเรื่องอาหาร ธุรกิจ ประเภทค้าขายอาหาร เช่น ร้านไส้อั่ว น้ำพริกอ่อง แคบหมู ที่มีชื่อในอำเภอแม่สายจะมีเจ้าของเป็นชาวไทใหญ่นอกจากนี้ กลุ่มไทใหญ่จะติดต่อกับร้านค้าในตลาดเมืองเชียงตุง และจะส่งออกสินค้าจากประเทศไทยไปขาย ผ่านชายแดนแม่สาย ไปท่าซี้เหล็ก กลุ่มไทจีนมีฝีมือและมีความถนัดด้านหัตถกรรม เช่น เสื้อผ้าที่ตกแต่งด้วยเครื่องประดับต่างๆ และนำสินค้าที่นำจากเมืองเชียงตุงมาขายในตลาดสดให้กับคนพื้นที่ในอำเภอแม่สาย ส่วนกลุ่มจินยูนนานมี

บพบาทกับการค้าชายแดน เพราะเป็นกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่อำเภอแม่สาย เป็นกลุ่มที่มีความชำนาญในเรื่องการค้าชาย

4. อุปสรรคปัญหาในการประกอบอาชีพ

ธุรกิจการค้าในเขตเทศบาลแม่สายปัจจุบันมีการขยายตัวในช่วงทศวรรษนี้ ทั้งราคาที่ดิน พื้นที่ที่จัดไว้ขายสินค้า ราคาเช่าอาคารธุรกิจ หรือแม้กระทั่งการเช่าบริเวณหน้าร้านค้าสำหรับตั้งแผงลอยมีราคาเช่าสูง ซึ่งมักจะรื้อล้างพื้นที่บนทางเท้า ภายหลังที่ได้มีการจัดระเบียบไม่ให้มีการตั้งแผงลอยบนทางเท้า ทำให้พ่อค้าแม่ขายเลิกกิจการหันไปประกอบอาชีพอื่น หากเป็นพื้นที่ที่ไม่ผิดกฎหมายก็จะมีราคาเช่าสูงมากขึ้น

เนื่องจากแม่สายเป็นพื้นที่ชายแดนและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ผู้คนต้องการเข้าไปสันทนาการเมียนมา ทำให้ดึงดูดคนต่างถิ่นเข้ามามากขึ้นเพื่อหาช่องทางในการทำมาค้าขาย การจำหน่ายสินค้าจึงคล้ายๆกัน ใครขายถูกก็จะขายได้ จึงเป็นการตัดราคาและแย่งกันขาย แต่ก็ไม่มีมีการทะเลาะกัน พ่อค้าที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันหรือมีเครือข่ายญาติพี่น้องต่างให้ความช่วยเหลือกันในกรณีที่ไม่มีสินค้าก็จะไปเอามาจากร้านอื่นที่เป็นเพื่อนหรือญาติ โดยบอกให้ลูกค้ารอไปเอาสิ่งที่ลูกค้าต้องการเช่น ขนาด สี และลักษณะที่ร้านของตนไม่มี เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นปัญหาที่กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่กล่าวถึงคือ ขีดความสามารถในการลงทุน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่ถูกต้องเพราะไม่ใช่คนไทยบ้าง ไม่ทราบขั้นตอนการบ้าง ที่เป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาในการประกอบอาชีพ กลุ่มไทลื้อ ไทจีน และไทใหญ่ยอมรับว่ากลุ่มจีนยูนนานมีบทบาทด้านเศรษฐกิจของแม่สาย นอกจากส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำเข้าสินค้าจากจีนมาขายส่งให้กับพวกตนแล้วยังมีพ่อค้าแม่ค้าจากจีนนำสินค้าลงมาขายเอง ซึ่งกลุ่มจีนยูนนานซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่ผู้ประกอบการรายย่อย ไม่เป็นพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ขายอาหาร หรือรับจ้าง

5. ความมั่นคงในอาชีพ

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่เห็นว่าอาชีพและความมั่นคงอยู่ ณ ปัจจุบันของครอบครัว มีความมั่นคงเพราะแม่สายเป็นเมืองท่องเที่ยว ทำมาค้าขายได้สะดวก สินค้าที่นำมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวมีหลากหลายประเภทและอาชีพค้าเป็นอาชีพที่รายได้ดี ขายสินค้าได้ทุกวัน ไม่เหมือนผู้ที่ทำงานรับเงินเดือนหรือลูกจ้างทั่วไปอีกทั้งอาชีพค้าขายยังเป็นอาชีพสุจริตไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้ใครอาชีพที่ทำอยู่ปัจจุบันจึงมีความมั่นคงดี แม้ว่าจะมีรายได้ไม่แน่นอนแต่ก็เป็นอาชีพที่ขายได้ เพราะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาจับจ่ายซื้อของตลอด นอกจากนักท่องเที่ยวยังคงขายได้เพราะเป็นสินค้าที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไปความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ต้องไม่มีหนี้สินต้องขยันทำมาหากินเก็บหอมรอมริบและรู้จักประหยัดอดออม

ในการประกอบอาชีพการค้าชายแดนที่เป็นการส่งสินค้าเข้า-ออกนั้นเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จำเป็นต้องรักษาคุณค่าไว้ให้ดีเพราะถือเป็นกลยุทธ์ด้านการค้า ส่วนธุรกิจบริการ เช่น โรงแรมและการท่องเที่ยว ยังไม่มั่นคงนักเพราะการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่คาดการณ์ได้ยาก ซึ่งจะทำให้การค้าในช่วงฤดูการท่องเที่ยวเท่านั้นที่สามารถทำรายได้

6. การได้รับการยอมรับในการประกอบอาชีพของกลุ่มชาติพันธุ์

การที่กลุ่มตัวอย่างมีเชื้อสายชาติพันธุ์ที่แตกต่างไปจากเจ้าของประเทศนั้น มีประเด็นของการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกกลุ่มและภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ การวิจัยนี้จึงต้องการทราบความคิดเห็นว่า การที่อพยพมาอยู่แม่สายของทุกกลุ่มชาติพันธุ์นั้น นอกจากจะได้รับโอกาส ทั้งด้านการทำมาหากิน การอยู่อาศัยร่วมกันแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดได้รับการยอมรับในการประกอบอาชีพอย่างไร ผลสรุปรวมความคิดเห็นจากทุกกลุ่มชาติพันธุ์พบว่าพวกเขาได้รับการยอมรับจากคนในสังคม เพราะเป็นอาชีพที่สุจริต และมีเกียรติเพราะไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีลูกค้าทั้งในพื้นที่มาสายและพม่าที่มาใช้บริการ เป็นการค้าขายที่ไม่ผิดกฎหมายและไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน จึงมีความมั่นใจ นอกจากนี้ ยังได้รับการยอมรับเพราะได้ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า มีเครือข่ายการค้าที่เชื่อมโยงระหว่างกันระหว่างผู้ค้ากับลูกค้าประจำ โดยเฉพาะได้ร่วมทำงานการกุศล เช่น การเป็นสมาชิกสมาคมจีน ยูนนาน สโมสรโรตารี และกุ๊กย ผลจากการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าทุกกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพมาอยู่แม่สายทุกวันนี้มีความตั้งใจที่จะมาตั้งรกรากและอยู่อย่างสงบสุข เพราะเห็นความยากจน ความเดือดร้อนมาก่อน ดังนั้นการมาอยู่ในแม่สายจึงสมความปรารถนา มีความสุขกับการทำงานหาเลี้ยงชีพไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด

7. อนาคตเศรษฐกิจแม่สาย

เมื่อสอบถามความคิดเห็นต่ออนาคตทางเศรษฐกิจของแม่สายจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดมีความความคิดเห็นดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวัฒนธรรมบางอย่างของตนจะยังคงอยู่ แต่บางอย่างก็คงสูญหาย แต่หากจะให้คงอยู่ได้ต้องอนุรักษ์และสืบทอด ปัจจุบันมีกระแสการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีขึ้นมั่นใจว่าในอนาคตวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาจะเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่นงานชาติพันธุ์ทุกปีและเป็นที่สนใจและเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามสังคมและวัฒนธรรมจะเข้มแข็งเพราะภาครัฐส่งเสริมให้ชาติพันธุ์อนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมของตน ส่วนกลุ่มจีนยูนนาน อยากให้ชาวจีนรักษาประเพณีวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ไว้ โดยต้องเตรียมรับมือ เรื่องโครงสร้างระบบการค้าที่เปลี่ยนแปลง เช่น อาเซียน กฎหมาย อยากให้หลากหลายของกลุ่ม ชาติพันธุ์เป็นจุดแข็ง

ด้านที่ 2 สภาพเศรษฐกิจการค้าการลงทุน

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจการค้าการลงทุนจะขยายตัวเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้อาจจะทำให้มีคนอยากมาลงทุนที่แม่สายมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีการทุนเพิ่มมากขึ้น มีชาวต่างชาติเข้ามาลงทุน เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า สภาพบ้านเมืองแม่สายเติบโตขึ้น ปัจจุบันมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง รวมทั้งการค้าชายแดน เพราะประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้นักลงทุนมั่นใจและกล้าลงทุน แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือรัฐต้องเข้ามาจัดระบบการค้าที่มีการแข่งขันกับต่างประเทศให้เป็นระบบจึงจะมีนักลงทุนจากที่อื่นเข้ามาลงทุนในแม่สายมากขึ้น

ด้านที่ 3 ด้านการเติบโตทางธุรกิจ

กลุ่มไทลื้อเชื่อว่าเศรษฐกิจแม่สาวยังต้องขึ้นอยู่กับการค้าขายหลักคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลัก และเนื่องจากการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ เชื่อว่าอนาคตการเจริญเติบโตทางธุรกิจของแม่สาวยจะดีขึ้น สำหรับความคิดเห็นของกลุ่มไทเขินและไทใหญ่เน้นเชื่อว่าปัจจุบันที่เศรษฐกิจเติบโตขึ้นก็เพราะธุรกิจในแม่สาวยมีเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้นกว่าอดีต จึงอาจเป็นเหตุจูงใจให้ มีชาวต่างชาติมาลงทุนเพื่อค้าขายกับชาวจีนและพม่าจะทำให้ธุรกิจการค้าขายมีมากขึ้น สำหรับกลุ่มจีนยูนนานซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านการค้าเชื่อว่า การท่องเที่ยวจะยังคงเจริญเติบโตอยู่ แต่ถ้าจะให้มีความเลือกควรเพิ่มธุรกิจด้านการเสริมความงามและการดูแลสุขภาพ รายได้จากธุรกิจเหล่านี้จะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจแม่สายได้อีกทางหนึ่งได้

ด้านที่ 4 ด้านความปลอดภัย

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเห็นตรงกันว่าปัจจุบันแม่สายมีความปลอดภัยมากขึ้นเพราะเจ้าหน้าที่เมืองกวตชนและออกตรวจถี่ขึ้น มีความปลอดภัยดีทุกอย่าง เพราะแม่สายเป็นเมืองสงบผู้คนมีน้ำใจและเอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน ระบบการรักษาความปลอดภัยเป็นสากล จึงมีความปลอดภัยสูงเพราะเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่กวตชนดูแลสอดส่องอย่างเข้มแข็ง แต่อนาคตหากมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จะเกิดความแออัดทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาเที่ยวหรือมาประกอบธุรกิจ ความปลอดภัยอาจลดน้อยลง ปัญหาอาชญากรรมอาจมีเพิ่มขึ้น

ด้านที่ 5 ความมั่นคงของชีวิตและครอบครัว

ในด้านความมั่นคงของชีวิตและครอบครัวทุกกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่ามีชีวิตมั่นคง เพราะเศรษฐกิจการค้าขายดีประกอบอาชีพค้าขายอย่างมั่นคงครอบครัวดีเหมือนเดิม ลูกหลานสามารถทำงานเป็นหลักแหล่งและได้โอนสัญชาติไทย ถ้ามีความตั้งใจและขยันทำงาน รู้จักประหยัดและเก็บหอมรอมริบ ทำหน้าที่ของตนเองในครอบครัว จะทำให้มั่นคง มีรายได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยจะมากับความเจริญทางเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลุ่มชาติพันธุ์มีเครือข่ายความสัมพันธ์กันอย่างไรในด้านสังคมและเศรษฐกิจในอำเภอแม่สาย

1. การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์

ผลการสำรวจความคิดเห็นประเด็น เครือข่ายความสัมพันธ์ด้านสังคมและเศรษฐกิจส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าการที่กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันได้อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันนั้น ได้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พึ่งพาอาศัยกันได้ มีความไว้วางใจเชื่อใจกันและกัน รู้สึกปลอดภัยและอบอุ่นใจหากเพื่อนบ้านเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในด้านการติดต่อสื่อสาร การพูดภาษาเดียวกันทำให้เข้าใจกันง่ายและเป็นการพบปะและปรึกษาถามไถ่สารทุกข์สุกดิบทำให้ชาติพันธุ์เข้มแข็งและมีมิตรจิตต่อกัน นอกจากนี้ยังต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หากมีงานสืบสานประเพณีก็ต้องช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ความเชื่อ

ในประเพณีและวัฒนธรรมที่เหมือนกันทำให้เข้าใจกัน อีกทั้งยังก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าในละแวกเดียวกัน เช่นเดียวกับชาวไทลื้อที่คิดว่าการอาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันนั้นมีความสำคัญมากเห็นได้จากผู้นำไทลื้อยุคแรกที่มาตั้งถิ่นฐานที่แม่สายให้ความสำคัญจึงได้ก่อตั้งหมู่บ้านไทลื้อขึ้น จึงง่ายต่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและถ่ายทอดวัฒนธรรมให้กับลูกหลานกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเห็นแตกต่างจากส่วนใหญ่คือกลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน การศึกษาครั้งนี้พบว่าความสัมพันธ์ของคนจีนในละแวกบ้านเดียวกันนั้นเป็นไปอย่างหลวมๆ และไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งมากนัก มีลักษณะแบบ “ต่างคนต่างอยู่” แต่ก็มีส่วนน้อยที่ตอบแบบกลางกลางๆว่า มีการช่วยเหลือกัน โดยเฉพาะการเป็นสมาชิกของสมาคมจีนยูนนานเป็นองค์กรที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนด้วยกัน

2. สาเหตุที่กลุ่มชาติพันธุ์มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ด้านความสัมพันธ์อันดีต่อกันนั้นเป็นเพราะการเป็นเชื้อชาติเดียวกันจึงเหมือนมีบรรพบุรุษเดียวกัน มีศาสนาพุทธที่นับถือจุดยึดเหนี่ยวจิตใจเหมือนกันมีความเชื่อคล้ายคลึงกัน ต้นตระกูลได้อพยพมาจากเมืองละแวกเดียวกัน ผ่านความลำบากจากการหนีภัยทางเมืองมาด้วยกันมีประเพณีวัฒนธรรมเดียวกัน การร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นงานประเพณีหรืองานบุญต่างๆ มีการช่วยเหลือซึ่งกันมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีความรู้สึกที่ผูกพันเป็นเหมือนพี่เหมือนน้อง ก่อเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ สังเกตได้ว่าหากมีงานของกลุ่มชาติพันธุ์จะต้องช่วยเหลือกันไม่ว่าจะช่วยด้วยกำลังกายหรือกำลังทรัพย์ และต้องผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้รู้สึกถึงความเข้มแข็งและภาคภูมิใจในชาติกำเนิดของตนกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นไทลื้อ ไทจีน หรือไทใหญ่ รวมทั้งจีนยูนนานยังมีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้รู้สึกว่าการพูดกับคนภาษาเดียวกันย่อมมีความเข้าใจซึ่งกันและกันมากกว่าคนต่างภาษาความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีให้กันอยู่เสมอ การถูกปลุกฝังให้รักใคร่กลมเกลียวกันและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติกับชาติพันธุ์อื่นๆ อีกทั้ง ยังพบว่าระบบการค้าทำให้เกิดความสัมพันธ์ในการการติดต่อทางธุรกิจการค้าทำให้ยังต้องติดต่อสื่อสารกันอยู่จึงต้องมีน้ำใจช่วยเหลือกันในการส่งสินค้าภายในกลุ่มระบบเครือญาติ ความเป็นพี่น้อง คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีประโยชน์แลกเปลี่ยนกัน รวมถึงองค์กรทางสังคมที่เป็นสมาชิกร่วมกันเป็นตัวผลักดันให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3. ปัญหาของการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์

โดยภาพรวม การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในแม่สายไม่มีปัญหา แม้ว่าจะมีความแตกต่างในด้านภาษาและวัฒนธรรมย่อย ในทางตรงข้ามกลับมีความสามัคคี มีการทำงานร่วมกันในชุมชน มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่รู้จักกันหมดและต่างช่วยกันทำมาหากินแลกเปลี่ยนและเจรจาการค้าขายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ทุกคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่เอารัดเอาเปรียบ ลักษณะของชนบทรอบเย็น ประเพณี ของกลุ่มไทลื้อ ไทจีน และไทใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน มีความรักสงบ ไม่เบียดเบียนใคร ไม่แบ่งชนชั้น หรือมีอคติต่อชาติพันธุ์อื่น นอกจากนี้ ทั้ง 3 กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเปรียบเสมือนครอบครัวใหญ่ที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้กฎหมายบ้านเมือง ด้วยจิตใจที่ความสำนึกของการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่างให้ความช่วยเหลือ อยู่กันอย่างสงบสุขและสันติ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

จุดสำคัญคือ การรวมกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนเจรจา เป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีจุดเด่นคือ ความหลากหลายชาติพันธุ์กลายเป็นจุดสนใจของคนภายนอกที่มาท่องเที่ยวแม่สาย สำหรับกลุ่มจีนยูนนานมิได้กล่าวถึงการเป็นชาติพันธุ์ร่วมกัน แต่เห็นว่าการอยู่ร่วมกันของทุกชาติพันธุ์เพราะมีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน และอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน

4. ความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กับการดำเนินกิจกรรมด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

การเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

ด้านที่ 1 สังคมและวัฒนธรรม

กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมสังคมและวัฒนธรรมสังคมให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมที่มีมาแต่สมัยบรรพบุรุษให้คงอยู่ตลอดไป เช่น งานบุญ งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่ง งานทำบุญญาติที่ล่วงลับไปแล้ว หรือจนกระทั่งงานศพ งานเหล่านี้กลุ่มชาติพันธุ์จะช่วยกันอย่างเต็มที่ทุกครั้ง ถ้ามีการเชิญเข้าร่วมงานเหล่านี้ต้องไป ถ้าไม่ไปจะถือว่าเสียมารยาทมาก หากมีงานแล้วก็ต้องไปช่วยทั้งแรงงานและเงิน ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติตั้งแต่อดีตที่ต้องไปเป็นเกียรติซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดีโดยไม่แบ่งชนชั้นหรือต่างชาติพันธุ์ รวมไปถึงงานรวมกลุ่มเพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ซึ่งมีการจัดขึ้นทุกปี เช่นงานชาติพันธุ์ในแม่สายได้มีการช่วยเหลือกัน มีการระดมเงินทุน เช่น จัดงานขันโตกเพื่อหารายได้เข้ากลุ่มชมรมและอนุรักษ์ รักษาวัฒนธรรมอันดีงาม

ด้านที่ 2 เศรษฐกิจ

จากการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในประเด็นเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจมีกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจร่วมกันคือ การประกอบธุรกิจขายแดนร่วมกันอย่างไม่มีปัญหา และไม่มีความเหลื่อมล้ำทางด้านชาติพันธุ์ มีการช่วยเหลือกันทางด้านการค้าเป็นอย่างดีในเรื่องของการทำธุรกิจแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีอาชีพการงานของแต่ละกลุ่มตามความถนัดและความสามารถ อาจมีการแข่งขันกันบ้างในเรื่องการค้าขายแต่ส่วนใหญ่ยังรักใคร่ช่วยเหลือกัน มีการทำงานร่วมกันได้ และมีการแลกเปลี่ยนการค้า หรือพูดคุยตกลงราคาซื้อขายสินค้าของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ ส่วนความคิดเห็นของชาวจีนยูนนานนั้นพบว่ามีการลงทุนร่วมกันในการค้าขาย การเข้าร่วมประชุมในการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของแม่สายซึ่งสมาชิกหอการค้าแม่สายส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนจีนยูนนาน และมีสมาคมยูนนานที่คอยให้คำปรึกษาแก่กันเช่น การมีเครือข่ายทางการค้าขายที่ขายสินค้าประเภทเดียวกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

1. ความสำคัญของความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์กับแม่สาย

ความคิดเห็นจากกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในอำเภอแม่สายเนื่องจากความหลากหลายดังกล่าวก่อให้เกิดความสามัคคีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการค้าขาย มีความไว้วางใจกัน สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันว่าไม่โดดเดี่ยวเพราะยังมีเครือข่ายติดอยู่ใกล้ชิดกันเพราะประเทศไทยมีความเสรีและสงบสุขในการอยู่ร่วมกันโดยไม่กีดกันแบ่งแยกชาติพันธุ์กับคนไทย ทำให้เกิด

ความหลากหลายในทุกๆด้าน ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งให้กับ
 อำเภอมะสาายการรวมตัวกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ก่อให้เกิดความเป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่นซึ่งสามารถช่วย
 กระตุ้นเศรษฐกิจให้กับชาวแม่สาายในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ช่วยดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาเยี่ยม
 ชมและสัมผัสกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอมะสาายก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนสร้าง
 ความเจริญก้าวหน้าให้แม่สาายในระดับหนึ่ง

2. การติดต่อกับญาติและกลุ่มชาติพันธุ์ในต่างประเทศ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อยังมีการติดต่อกับญาติที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ ทั้งในกลุ่มเครือญาติพี่น้องที่มี
 ถิ่นอาศัยที่ประเทศพม่าเมืองท่าขี้เหล็กยังติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลาในเรื่องของความเป็นอยู่ ด้านสุขภาพ
 การค้าขาย และงานบุญประเพณีต่างๆที่ยังคงเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน เพราะการนับถือกันในเครือญาติ
 เป็นสิ่งที่ชาวไทลื้อถูกปลูกฝังและให้ความสำคัญ เช่นเดียวกันกับญาติที่อยู่ในประเทศลาว ประเทศอเมริกา
 และได้วัน ก็พบว่ายังมีการติดต่อกันแต่ไม่บ่อยเมื่อเทียบกับญาติที่อยู่ในประเทศพม่า เนื่องจากความ
 ห่างไกลของระยะทาง ปัจจุบันยังพบว่าชาวไทลื้อได้ใช้ช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับญาติที่อาศัยใน
 ต่างประเทศผ่านเครือข่ายทางสังคมอย่างต่อเนื่อง สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทเขินนั้นพบว่ายังคงมีการติดต่อ
 กับญาติที่อยู่ต่างประเทศ เพราะญาติบางส่วนยังคงอาศัยอยู่ที่เมืองเชียงตุง มีเดินทางไปร่วมงานบุญ
 ประเพณีต่างๆ ที่เชียงตุงอย่างต่อเนื่องมีการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกกับญาติที่มาจากต่าง
 แดน เช่น การพาไปหาหมอในยามเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นต้น ส่วนกลุ่มชาวจีนยูนนานในแม่สาายในประเด็นการ
 ติดต่อกับเครือญาติที่อาศัยในต่างประเทศนั้นพบว่าแตกต่างกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ไทเขิน และไทใหญ่
 เนื่องจากมีการติดต่อเครือญาติที่ต่างประเทศน้อยมากและไม่ได้ติดต่อทางการค้าเลย มีส่วนน้อยที่ยังติดต่อ
 แบบนานๆครั้ง ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า ความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่ต่างประเทศนั้นไม่มีบทบาทในการ
 ดำรงชีวิตของชาวจีนในอำเภอมะสาาย

3. ความสัมพันธ์กับเครือญาติพี่น้องที่อยู่ในพม่าหรือลาว

จากการศึกษาความสัมพันธ์กับเครือญาติในประเทศเพื่อนบ้านเช่นประเทศลาวและเมียนมาพบว่า
 กลุ่มชาติพันธุ์ที่ไทลื้อ ไทเขิน และไทใหญ่ที่มีการอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ในอำเภอมะสาาย ส่วนใหญ่
 มีกลุ่มพี่น้อง เครือญาติ ที่อาศัยในประเทศลาว และเมียนมา จึงยังมีการติดต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง
 ในต่างประเทศด้วยเหตุผลที่คล้ายคลึงกันดังนี้เช่น ด้านค้าขายเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้ามีการไปมาหาสู่ใน
 กรณีที่มีงานบุญ หรืองานศพ งานแต่งงานๆเพื่อการเข้าร่วมสังคัมระหว่างกัน ด้านประเพณีวัฒนธรรมที่
 ต้องการอนุรักษ์ความเป็นชาติพันธุ์ตามความเชื่อของบรรพบุรุษและเพื่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีใน
 ระบบเครือญาติ เป็นต้น แต่ในกลุ่มคนจีนยูนนานนั้นไม่มีการติดต่อกับพี่น้องในต่างประเทศ เพื่อการเข้า
 ร่วมทางสังคมหรือเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆ พบแต่เพียงว่าเหตุผลที่ติดต่อกับเครือญาตินั้นเนื่องด้วย
 เหตุผลทางการค้าเท่านั้น

วัตถุประสงค์ 3 ความหลากหลายชาติพันธุ์ส่งผลต่อการบูรณาการทางสังคมของชุมชนเมืองชายแดน

จากการศึกษาด้านการบูรณาการทางสังคมของชุมชนเมืองชายแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ คนไทยและรัฐไทย สรุปได้ดังนี้

1. ความมั่นคงและความปลอดภัย

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเห็นว่าการที่มีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีปัญหาต่อความมั่นคงของรัฐ ทั้งนี้เพราะ (1) ทุกชาติพันธุ์อยู่ด้วยกันอย่างสงบและสันติภายใต้กฎหมายของไทย (2) อยู่ด้วยกันอย่างมีน้ำใจไมตรี อีกทั้งมีความขยันในการทำมาหากิน (3) รัฐบาลให้เสรีทางการค้ากับกลุ่มชาติพันธุ์ จึงไม่มีความขัดแย้งใดๆ แต่อาจจะมีส่วนน้อยที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติด ขณะที่ส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเป็นอย่างดี ดังนั้นปัญหาในการสื่อสารด้านภาษาและการไม่เข้าใจระเบียบกฎหมายและข้อปฏิบัติของหน่วยงานราชการ เช่น ปัญหาเรื่องทำบัตรของกลุ่มชาติพันธุ์

2. สาเหตุที่ไม่มีความขัดแย้ง

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่าการอยู่ร่วมกันในแม่สาย ไม่สร้างความขัดแย้งต่อประเทศไทย กลุ่มชาติพันธุ์มีการพบปะ ประชุม และจัดกิจกรรมให้มีความสามัคคีกันจึงทำให้เกิดความรักใคร่ ประองตอกัน อาศัยอยู่ด้วยกันด้วยความสงบเป็นปกติ ไม่ชอบการขัดแย้ง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ระรานใคร อีกทั้งปฏิบัติตามกฎหมายและให้ความร่วมมือในงานประเพณีทุกครั้งที่มีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ ไม่สร้างปัญหาให้บ้านเมือง กลุ่มชาติพันธุ์คิดอยู่เสมอว่าเป็นผู้มาอาศัย รักแผ่นดินไทย และประเทศไทยก็มีพระคุณที่ให้อยู่อาศัยและทำมาหากินอย่างอิสระ จึงทำมาหากินและอยู่ด้วยกันอย่างสันติ โดยไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นและแบ่งกลุ่มชาติพันธุ์ อีกทั้งได้รับโอกาส อิสระเสรีภาพด้านการค้าเป็นอย่างดีจึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไม่สร้างความขัดแย้งต่อประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามอาจจะมีบางส่วนที่ขัดแย้งบ้างในกรณีที่ไม่รู้กฎหมาย กฎระเบียบ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนที่ยื่นขอสัญชาติ แต่ยังไม่ได้รับ เพราะบางครั้งออกนอกพื้นที่ยาก และบุตรหลานจะต้องเรียนสูงขึ้น แต่ไม่มีบัตรประชาชน จึงอยากให้รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์บ้าง

3. การถูกรังแก คุกคาม ข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ ทหาร ตำรวจและข้าราชการ

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเห็นว่า ไม่เคยถูกรังแก คุกคาม หรือข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะส่วนใหญ่ทำมาหากินประกอบอาชีพสุจริต เจ้าหน้าที่เป็นมิตร ไม่มีการรังแก กลุ่มชาติพันธุ์อยู่กันอย่างสงบ ตั้งใจทำมาหากินอย่างสุจริต ไม่ทำผิดกฎหมาย แต่กระนั้นก็อาจจะมีส่วนน้อยที่ถูกกล่าวหาว่าค้ายาเสพติด แต่ก็ต่อสู้คดีจนสามารถพิสูจน์ตนเองและชนะคดีได้ หรือบางครั้งก็มีปัญหาจากความไม่เข้าใจ ไม่รู้ภาษา และไม่รู้กฎหมาย นอกจากนี้กลุ่มจีนยูนนานบางคนให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐเคยข่มขู่คนจีน เพราะคิดว่าการค้าขายยาเสพติดและการเก็บส่วยกับคนด้อยโอกาส ไม่มีเส้นสายในสังคม ไม่เคยถูกคุกคามในเรื่องของความเป็นอยู่ แต่จะถูกตำรวจเขียนใบสั่งในการขนส่งสินค้าจากแม่สายไปยังเชียงใหม่ หรือเรื่อง

ภาชนะนำเข้าสินค้า ซึ่งเจ้าหน้าที่ทำเอกสารไม่ตรงกับสินค้า เสียภาษีซ้ำซ้อนหลายด้าน ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในเอกสารการนำเข้าสินค้า เป็นต้น

4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์เห็นว่ามีความปลอดภัยดี เพราะทุกคนปฏิบัติและอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน เจ้าหน้าที่ทำงานได้มาตรฐานและมีการขับรถเพื่อตรวจตราทุกพื้นที่ที่มีคนอาศัยได้ดี ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ไม่เลือกปฏิบัติให้ความสำคัญกับชนกลุ่มน้อยเท่าเทียมกับคนไทย เห็นถึงความสำคัญเรื่องความปลอดภัยของทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวหรือคนที่อาศัยอยู่ ดังนั้นทุกคนจึงได้รับความปลอดภัยเหมือนกันทุกคน หากอยู่อย่างสงบ มีน้ำใจ และอัธยาศัยดีช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความ เมตตาต่อกันแต่ก็มีอาจมีกลุ่มมิจฉาชีพฉกฉวยโอกาสที่มากับความเจริญทางเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด และการตั้งจุดตรวจของตำรวจมากเกินไป ทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานธุรกิจ เป็นต้น

1. ด้านการศึกษา

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเห็นว่า ลูกหลานได้มีโอกาสเรียนหนังสือที่โรงเรียนไทย เพราะประเทศไทยไม่กีดกันด้านการเรียน ลูกหลานได้เรียนหนังสือในโรงเรียนของรัฐบาล ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานเหมือนเด็กไทยโดยเท่าเทียมกัน อีกทั้งได้เรียนฟรีตามระบบการเรียนของไทย จะมีค่าใช้จ่ายเพียงชุดนักเรียน หนังสือ ซึ่งถูกกว่าเรียนโรงเรียนเอกชน

2. ด้านสวัสดิการและสาธารณสุข

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์มีความเห็นว่า ได้รับการบริการของรัฐด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาลของรัฐเป็นอย่างดี โดยไม่เสียค่ารักษาพยาบาลถ้าไปที่อนามัยหรือโรงพยาบาลของรัฐ มีบริการบัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรค แต่การให้บริการก็ค่อนข้างช้า หากมีอาการหนักๆ ก็ต้องไปโรงพยาบาลเอกชน นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอาสาสมัครสาธารณสุขมาให้บริการสอบถามสุขภาพที่บ้าน และอำนวยความสะดวกเรื่องการจัดยุกลาย ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ นอกจากนี้นักกลุ่มจีนยูนนานยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสวัสดิการที่บางคนยังได้ทำประกันชีวิตไว้อีกระบบหนึ่ง รวมทั้งการทำประกันสังคม

3. ด้านสิทธิเสรีภาพ

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ได้รับสิทธิ เสรีภาพ และมีกฎหมายคุ้มครองเหมือนคนไทย โดยได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน กฎหมายคุ้มครองไม่ให้คนที่คิดร้ายทำร้าย มีการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ได้รับการผ่านปรนให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ได้รับอนุญาตให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดอย่างชัดเจน และได้สิทธิตามปกติอย่างที่ได้ควรจะได้ และใช้ชีวิตอย่างเสรีภายใต้กฎหมายไทย ได้รับสิทธิให้อยู่อาศัยและทำมาหากินได้อย่างอิสระภายในพื้นที่แม่สาย มีความปลอดภัย นอกจากนี้ยังได้รับสิทธิตามกฎหมายกำหนดให้ทำใบขับขี่ตามที่ขนส่งกำหนดไว้ ได้รับการคุ้มครอง เช่น ระเบียบกฎหมาย การรักษาพยาบาล เป็นต้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมในแม่สาย

ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมทำให้ได้รักษาไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ได้ระลึกถึงบรรพบุรุษ ไม่ลืมรากเหง้าของตนเองว่าเป็นใครมาจากไหน ทำให้ได้เห็นว่ามิประเพณีที่ดีงาม ได้ถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังในสิ่งที่บรรพบุรุษถ่ายทอดไว้ให้ทำให้คงอยู่ซึ่งสิ่งดีๆ และยังได้เผยแพร่ให้แก่เยาวชนคนรุ่นหลังได้รู้จักและปลูกฝังเยาวชนให้สืบทอดวัฒนธรรมสืบทอดไปและดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติพันธุ์ที่สืบเนื่องมาตั้งแต่บรรพบุรุษทำให้ได้รับข่าวสารและพบปะกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประกอบอาชีพได้รู้จักกันในกลุ่มคณะ ทำให้ได้แลกเปลี่ยนทัศนคติของแต่ละคน ทำให้เศรษฐกิจในแม่สายดีขึ้น ทำให้ได้พบปะสังสรรค์และมีความรื่นเริงสนุกสนาน ผ่อนคลาย ส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคี ทำให้เกิดความเป็นเอกฉันท์ในกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เป็นที่สนใจของคนต่างจังหวัดมากขึ้น ดึงดูดการท่องเที่ยว ทำให้คนสนใจอยากเรียนรู้วิถีชีวิตประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้นได้เผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณี การใช้ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมด้านอาหาร อาชีพ และเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆได้

สำหรับจีนยูนนานให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางสังคมสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ คือการสร้างเครือข่ายธุรกิจการค้า การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพบปะสังสรรค์เพื่อร่วมกันสร้างความสามัคคีในหมู่เหล่าเป็นการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ กับทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งคนไทย คนจีน คนไทลื้อ ไทจีน มิได้มีการรวมกลุ่มเฉพาะคนจีนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะคนจีนจะรวมกลุ่มค่อนข้างน้อยมาก ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีกิจกรรมร่วมกันมากนัก จะทำเฉพาะในบ้านของตนเอง

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้สะท้อนความจริงและความคิดเห็นของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มเกี่ยวกับบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการค้าชายแดนแม่สาย ซึ่งพบว่า กลุ่มจีนยูนนานมีบทบาทด้านเศรษฐกิจแม่สายมากที่สุด เพราะตั้งรกรากมานาน มีความรู้ความสามารถด้านการค้าขาย ที่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเพราะสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร นอกจากนี้คนจีนยังมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนมาขาย โดยทำหน้าที่เป็นคนกลาง นำสินค้ากระจายไปให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ไปจำหน่ายขายปลีกให้แก่ลูกค้าอีกทอดหนึ่ง การที่คนจีนยูนนานได้เปรียบก็เพราะความเป็นจีน (Chineseness) ไม่ว่าจะเป็นจีนที่อยู่ในมณฑลใด ใช้ภาษาแต้จิ๋ว เที่ยงไ้ กวางตุ้ง ไทหล่า แคะ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์จีนเช่นกัน

การศึกษาเรื่องความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายนี้ ทำให้ทราบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันมีความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างดีในระดับหนึ่ง ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มคนไทยที่เป็นเจ้าของประเทศ ต่างยอมรับเงื่อนไขที่เป็นคน

ต่างด้าว และปฏิบัติตนในกรอบของกฎหมายไทย บางคนที่อยู่มานานสามารถได้รับสัญชาติไทย ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด การที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยต่างมีความมุ่งหวังที่จะได้มีชีวิตใหม่ ต้องการหลีกเลี่ยงความยากจนและภัยคุกคามจากปัญหาความไม่สงบทางการเมือง ด้วยความขยันอดทนจึงสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวจนมีอาชีพเป็นหลักแหล่งไม่คิดที่จะกลับไปถิ่นฐานดั้งเดิม

ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ยังมีความผูกพันกันเหนียวแน่น เริ่มตั้งแต่การอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน มีชมรมร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะกิจกรรมทางศาสนาจะเห็นได้ว่าการที่กลุ่ม ไทลื้อ ไทจีน และไทใหญ่ ต่างนับถือพุทธศาสนา ต่างจะมีวัดเป็นศูนย์กลางของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้นวัดจึงเป็นจุดศูนย์กลางที่เป็นจุดยึดเหนี่ยวความเป็นชาติพันธุ์เดียวกันเช่น วัดผาแตกที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทใหญ่ และวัดเกาะทราย เป็นของไทลื้อเป็นต้น นอกจากวัดที่เป็นสถานที่ทำบุญและพบปะกันแล้ว ยังมีศูนย์ร่วมกันทางสังคมของกลุ่มจีนยูนนานคือศาลเจ้ากวงมั่ง ศาลเจ้าพ่อถำกบ และมัสยิดแม่สายของจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลาม และยังมีการเข้าร่วมชมรม กลุ่มอาชีพ และสายเครือญาติที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ จะยังคงไปมาหาสู่อย่างสม่ำเสมอมาโดยตลอด สิ่งที่ดำรงความเป็นชาติพันธุ์ที่ได้รับคำตอบคือ ภาษาพูด ศาสนา อาหาร การแต่งกาย การเข้าร่วมกิจกรรมด้านประเพณีสำคัญๆ คือปัจจัยสำคัญของความเป็นชาติพันธุ์ของตน แม้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จะพูดภาษาไทยในการสื่อสารกับคนภายนอกแต่ในบ้านจะใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ของตน

บทบาทของกลุ่มชาติพันธุ์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแม่สาวยุคนั้น กลุ่มจีนยูนนานค่อนข้างจะมีบทบาทมาก โดยความเป็นจริงจากประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานที่แม่สาย ชาวจีนยูนนาน กลุ่มแรกที่เข้ามาในในสังคมล้านนา) ที่เป็นพ่อค้าจากแดนไกลข้ามพรมแดนระหว่างเมือง จากมณฑลยูนนานในสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่านมาที่รัฐฉานประเทศพม่า มีจุดแวะพักตามเมืองต่างๆ ในพม่า เช่น เชียงตุง และเชียงใหม่ รวมทั้งเชียงราย ทำให้เกิดระบบตลาดขึ้นในเมืองต่างๆ ส่วน ชาวจีนยูนนานที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยตั้งแต่พ.ศ.2496 จะลี้ภัยเข้ามาเพราะเกิดภาวะสงครามในประเทศจีน กลุ่มคนจีนยูนนานที่เข้ามาสู่แม่สายส่วนใหญ่จะเป็นรุ่นลูกหลาน เนื่องจากมีประสบการณ์ทางการค้าขายกลุ่มจีนยูนนาน จึงได้เปรียบในการใช้ภาษาจีนในการติดต่อซื้อขายกับประเทศจีน สินค้าทั้งหลายจะขายส่งให้ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ไปขายปลีกอีกทอดหนึ่ง ปรากฏการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ประกอบอาชีพค้าขายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นรองเท้า เสื้อผ้า ผ้าห่ม เครื่องไฟฟ้า ผลไม้หมักดอง ส่วนอาชีพที่กลุ่มไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ เป็นการค้าขายขนาดเล็ก เช่นอาหาร ขายของชำ หาบเร่ ละรับจ้าง ทุกกลุ่มชาติพันธุ์เชื่อว่ากลุ่มของตนมีส่วนเสริมสร้างเศรษฐกิจของแม่สาย เพราะการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน แต่ก็เป็นระบบการค้าที่ดำเนินอยู่ได้อย่างมั่นคง

การดำเนินชีวิตที่ราบเรียบของกลุ่มชาติพันธุ์อาจไม่ใช่เป็นการประกอบธุรกิจที่มีขนาดใหญ่โตที่ต้องมีการลงทุนสูง เพราะความเป็นคนต่างด้าว ที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย เช่น การทำธุรกรรมด้านการเงิน ไม่เหมือนกลุ่มจีนยูนนานที่ตั้งรกรากมานานตั้งแต่สมัยพ่อแม่ที่อพยพมากกว่า 90 ปี จึงมีรากฐานทางธุรกิจที่มั่นคงกว่า ดังนั้นพื้นฐานดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทลื้อ ไทใหญ่ และไทจีน ที่อพยพมาจากเส้นทาง

เชียงใหม่ และเส้นทางเมืองสิบสองปันนาจะเป็นเกษตรกร ทำไร่ทำนา เลี้ยงสัตว์ มีฐานะยากจน จึงดิ้นรนอพยพมาประเทศไทย เพื่อสร้างชีวิตใหม่ให้หลุดพ้นกับความทุกข์ยาก สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงเป็นชาวนาชาวไร่ ที่ตั้งใจจะมาตั้งรกรากในดินแดนใหม่ โดยได้รับการชักชวนจากเพื่อนและญาติหรือผู้ที่เดินทางมาอยู่ก่อน ดังนั้นจึงต้องทำงานโดยใช้แรงงาน รับจ้างและ ประกอบอาชีพ ที่ไม่ต้องลงทุนมาก สรุปได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนานมีบทบาทด้านเศรษฐกิจแม่สายมากที่สุด เพราะตั้งรกรากมานาน มีความรู้ความสามารถด้านการค้าขาย ที่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเพราะสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร นอกจากนี้คนจีนยังมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อสั่งซื้อสินค้าจากประเทศจีนมาขาย โดยทำหน้าที่เป็นคนกลาง นำสินค้ากระจายไปให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ไปจำหน่ายขายปลีกให้แก่ลูกค้าอีกทอดหนึ่ง การที่คนจีนยูนนานได้เปรียบก็เพราะความเป็นจีน

การอยู่ร่วมกันทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในสังคมไทยไม่มีความขัดแย้ง ขณะเดียวกันก็มีความกลมเกลียวระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และคนไทยในพื้นที่ ไม่มีความรังเกียจหรือแบ่งแยกเพราะมีความแตกต่างกัน พอแม่ไม่บังคับให้แต่งงานภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน แต่พอใจที่จะคบหากับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมไทยกับกลุ่มชาติพันธุ์มีระดับสูง สังเกตได้จากการจัดงาน 10 กลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอมาสายที่กลายมาเป็นธรรมเนียมที่จะต้องมีทุกปี ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ต่างเห็นว่าคนไทยให้เกียรติ ที่ยอมรับว่ากลุ่มชาติพันธุ์เป็นเสน่ห์และเป็นจุดขายสำคัญของความเป็นแม่สาย

การเข้าถึงแหล่งบริการของรัฐได้แก่ การศึกษาฟรีของลูกหลานและรับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข เป็นสิ่งหนึ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์พึงพอใจที่ได้รับบริการ เช่นเดียวกับคนไทย เป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างความรู้สึกถึงความเป็น “คนไทย” เชื้อสายไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ ที่อพยพเข้ามาใหม่ภายหลังจีนยูนนาน ที่ปัจจุบันได้สัญชาติไทย ซึ่งก็มีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนไม่น้อยที่ได้สัญชาติไทยแล้ว ดังนั้น ในมิติความมั่นคงของรัฐอาจกล่าวได้ว่าค่อนข้างไม่มีปัญหา ทั้งนี้ก็เพราะกลุ่มชาติพันธุ์ ไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ มีความรู้สึกว่าตนเองก็เป็นคนไทย เพราะมีเชื้อสายสืบทอดกันมาจากที่เดียวกัน คือความเป็น “ไต” “ไท” และ “ไทย” โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือรากของภาษาที่สามารถสื่อสารกันได้ เป็นส่วนใหญ่

เนื่องด้วยตลาดการค้าชายแดนแม่สาย มีจุดผ่านแดนถาวรที่ข้ามไปสหภาพเมียนมาได้โดยสะดวก แต่ก็มีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยที่ต้องการมาจับจ่ายซื้อของในตลาดสายลมจอยตลอดสองข้างทางเข้าวัดดอยเวา มีสินค้าเช่นเดียวกับกับตลาดท่าล้อ จังหวัดท่าขี้เหล็ก พ่อค้าแม่ขายในตลาดฝั่งประเทศไทย จะมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ประกอบธุรกิจปะปนกันจนแทบจะแยกไม่ออก แม้จะมีสินค้าประเภทและชนิดเดียวกัน อาจมีการขายตัดราคากันบ้าง แต่ก็ไม่ถึงกับมีการทะเลาะวิวาท ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีสินค้าที่ลูกค้าต้องการจะไปเอาสินค้าจากร้านของญาติมาขายให้แทน ลักษณะเช่นนี้จะไม่พบในตลาดอื่นๆ ความมีปรากฏให้เห็นเช่นการสอบถามเส้นทาง ความเอื้อเฟื้อแบ่งปันเป็นคุณลักษณะที่อ่อนน้อม กุสีกุจให้ความช่วยเหลือ ลักษณะนิสัยของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่นนี้เป็นไม่แตกต่างไปจากกลุ่มไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ ในสหภาพเมียนมาและเมืองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน

เอกลักษณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความสำนึกเป็นชาติพันธุ์ของตน ไม่ว่าจะเป็นไทลื้อ ไทจีน หรือไทใหญ่ ที่เคร่งครัดในความเป็นตัวตน ที่ยังคงมีความผูกพันเหนียวแน่น ให้ความช่วยเหลือเช่นในกรณี แผ่นดินไหวรุนแรง เมื่อปี 2554 ที่บ้านท่าเตื่อ สหภาพเมียนมา ชาวไทลื้อ ไทจีน ไทใหญ่ เป็นผู้ชักชวนชาวแม่สายและผู้ใจบุญนำเสื้อผ้า อาหารไปบริจาคให้แก่ผู้ประสบภัยพิบัติ ในชีวิตปกติจะร่วมงานบุญ งานบวช งานศพ และวันสำคัญทางศาสนาอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นความผูกพันทางสังคมภายในกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น ให้ความกลมเกลียวอย่างมั่นคงแม้จะเป็นผู้อพยพจากต่างถิ่นต่างแดน

กลุ่มชาติพันธุ์ในแม่สายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเมืองและความมั่นคงของรัฐ ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และคนไทยในพื้นที่ ในทางกลับกันกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดยังเป็นฐานกำลังพัฒนาเศรษฐกิจของแม่สาย แม้ว่าจะประกอบอาชีพหรือธุรกิจระดับล่างด้านการค้าขายและบริการ เพราะแม่สายมีความเป็นชายแดนที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนซึ่งเป็นจุดขายที่สำคัญ สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ยูนนานนั้นถือว่าเป็นผู้นำด้านการค้าขายที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ยอมรับและต่างมีความร่วมมือร่วมเสริมสร้างให้เกิดความมั่นคงในแม่สายที่สำคัญ

การวิจัยเรื่องนี้จะช่วยให้ผู้ทำงานภาครัฐในพื้นที่แม่สายได้เข้าใจสถานการณ์ของผู้คนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้สัญชาติและยังไม่ได้สัญชาติ โดยต้องเข้าใจและปฏิบัติต่อกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศด้วยเหตุผลที่ต้องการหลีกเลี่ยงความยากจนและภัยคุกคามจากประเทศของตน ตามคำกล่าวโบราณว่า “หนีร้อนมาพึ่งเย็น” โดยมีความกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรมและต่างก็มีส่วนช่วยกันสร้างแม่สายให้มีความเจริญก้าวหน้าตาม บทบาทและหน้าที่ของอาชีพต่างๆ ของตนในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยคนหนึ่งต่อไป

References

- AEC Information Center. Department of Trade Negotiations Ministry of Commerce.
<https://www.dtn.go.th/index.php/aec-information-center.html>[Accessed on 15 December,2015]
- Aut Pisalvanich.2016. Chiang Rai: Pratu settakij kankha Thai-Laos-Phama-Chine [Chiang Rai: Economic Gate of Thailand-Myanmar-China, and Laos]. **Post Today**, February 25 <http://www.posttoday.com/biz/aec/scoop/418196> (in Thai)(Accessed on December 15,2015)
- Chaweewan Prajobmao. 1996. Glumcharthipan. [Ethnic group]. In ***Social textbook*** [Social Studies 4] 4th ed. Nonthaburi: Sukhothai Thammatirat University (in Thai)
- Levine, Robert A., and Donald T. Campbell. 1972. ***Ethnocentrism: Theories of conflict, ethnic attitudes, and group behavior***. New York: John Wiles & Sons.
- Maesai Customs. 2015. Statistics of Maesai Border Trade <http://www.maesaicustoms.com/index.php>(Accessed on December 11,2015)
- Nopparat Wongwitthayaphanit. 2011. ***KankaChaydan***. [Border trade]
<http://www.tuhpp.net/files/FACT%20SHEET7.pdf> (Accessed on August 10, 2016)
- Prasit Leeprecha. 2013. Prahuvattanatham Niyom Jakrakya. [Multiculturalism in Poor Society] ***Academic Journal of Faculty of Social Science, Chiang Mai University*** 25(2):59-109 (in Thai)

Bibliography

- Abramitzky, R., and L. Boustan. Immigrants and cultural assimilation: Learning from the past. 2016. <http://voxeu.org/article/immigrants-and-cultural-assimilation> (Accessed on August 11, 2016)
- Aukalaphong Aunthong. *Rayghanvijai Chabubsomboon Kansuksa Sakayaphap okas nai talad kum aunphak lumnumkhong*. [Full report, the potential and opportunities of Thai export markets in the Mekong sub-region]. Chiang Mai: Chiang Mai University, 2007. (in Thai)
- Berg, Esteban Rossi-Hans. Aspatial theory of trade. *American Economic Review* 95(5): 1464-1491, 2005.
- Drachslor, Julius. *Democracy and assimilation: The blending of immigrant heritages in America*. New York: The Macmillan, 1920. <https://archive.org/details/democracyandass01dracgoog> (Accessed on August 16, 2016)
- Kanchana Prakartwuttisan. *Kokmintang Thahanjean Kanachart*. [Chinese Col. Kokmintang soldiers]. Chiang Mai: Siamrat Printing, 2003. (in Thai)
- Natthaporn Jadyangtone. *Watthanatumchothaiyai: Chumchonthaiyai Nai Kongkanluang Amphore Fang Jangwat Karaneesuksa Chiang Mai* [Culture of Thai Yai: Case study of community in Angkhang Royal Project]. Chiang Mai: Faculty of Humanities, Chiang Mai University, 2011. (in Thai)
- Niyom Waiyaratpanit. *Kanka chaydan: Song-ookthai*. [Border trade: Thailand export], 2012. <http://www.thanonline.com/download/2555-12-12-Sammana-AEC-Khun-Niyom.pdf>. (Accessed on March 10, 2016)
- Suchart Sertmalanee. Kansangsantiphap jak mummong thang watthanatham. [Peace building from a cultural perspective]. *Thailand Education Journal* 7(66): 8-18, 2010. (in Thai)
- Yampolsky, Maya A., Catherine E. Amiot, and Roxane de la Sablonnière. Multicultural identity integration and well-being: a qualitative exploration of variations in narrative coherence and multicultural identification. *Frontiers in Psychology* 4(March): 1-15, 2013. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00126>
- Gordon, Milton. Sociology: What do you think about cultural assimilation? Is it good or not?, 2014. <https://www.quora.com/Sociology-What-do-you-think-about-cultural-assimilation-Is-it-good-or-not> (Accessed on February 21, 2016)